

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Het Hogeland
Postbus 26
9980 AA Uithuizen

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer
6538799

Onze referentie
1213109

Datum 21 december 2021
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Bijlagen
0

Naam
Adres Torenweg 18
Postcode/plaats 9989BE Warffum
Gemeente/provincie Het Hogeland; Groningen;
Monumentnummer 38266

Geacht college,

Op 9 december 2021 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen met daaraan verbonden de volgende voorschriften:

- Terughoudend te zijn met het aanpassen van de klank aangezien dit een ongewenst verlies van historisch materiaal betekent. Dit geldt ook voor het delen van de luiken.
- Met betrekking tot te maken keuzen waar materiaalverlies in het geding is, overleg te voeren met de orgeldeskundige van de RCE.
- Voor het nieuwe pedaalkoppel en registermechaniek een technische tekening aan te leveren ter afstemming met de RCE.
- Bij de nieuwe registerplaatjes te kiezen voor plaatjes waaraan duidelijk afleesbaar is dat het pedaalwerk een toevoeging uit 2022 is aan het werk van 1812.

Ook vindt u onder de kop motivering een aandachtspunt met betrekking tot het eigendom van de toren.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan fase 2 van de restauratie van het orgel te Warffum betreft het herplaatsen van het uit 1931 stammende pedaalwerk dat bij de vorige restauratie buiten gebruik was gesteld en daarna deels weer in werking is gesteld door de organisten. Men heeft gekozen voor restauratie van de windlade uit 1931 en een deel van de orgelpijpen uit de toestand 1931. De werkzaamheden betreffen:

1. Plaatsen van windlade met nieuwe kas op de (eerder herstellde) balgenkas.
2. Wijziging van de klank van de Bazuin uit 1931 vanwege de 'herstellde' klank van het deel uit 1812.
3. Gebruik van bij de eerdere restauratie buiten gebruik gestelde Trompet 8 uit 1895 als Trompet 4 voet op het pedaal in plaats van de Gedekktbas 8 uit 1931.
4. Herintonatie van de registers zo dat ze beter passen bij het oude werk.
5. Plaatsen van een nieuwe magazijnbalg in de torenruimte voor het pedaalwerk.
6. Het delen van de grote luiken achter het orgel zodat ze eenvoudiger uit te nemen zijn voor stemmen.
7. Nieuwe pedaalkoppel en nieuwe registermechaniek pedaal.
8. Nieuwe registerplaatjes in de stijl van 1812.

Motivering

De wijzigingen die worden voorgesteld zijn van (zeer) ingrijpende aard. Met betrekking tot de wijziging merk ik het volgende op:

1. Gezien het feit dat het pedaalwerk in een eerdere fase al geheel was afgeschreven is het toe te juichen dat wordt ingezet op hergebruik van materiaal. De keuze om het bestaande materiaal aan te passen aan de gewenste de klank, is te begrijpen. Ik adviseer positief.
2. De monumentale waarden van dit orgel zijn geheel gelegen in de toestand 1812 en het daarbij behorende materiaal en (gereconstrueerde) klank. Ik adviseer bij het aanpassen van de klank van de registers uit 1931 (herintonatie) terughoudend te werk te gaan en het materiaal niet al te veel geweld aan te doen om het in een klank te krijgen die het van oorsprong niet bezit. Dit geldt zeker ook voor de Trompet 4 voet: ik geef graag mee de klank van 1895 niet koste wat kost om te buigen naar een klank '1812'. Mijn argumentatie daarvoor is dat respect voor het bestaande materiaal voorop zou moeten staan. Ik adviseer op dit punt een voorschrift aan de vergunning te verbinden.
3. De nieuwe kas voor het pedaalwerk zal worden 'weggeschilderd' zodat het niet teveel opvalt vanuit de kerk. Ik adviseer daarop positief.
4. Het aanbrengen van de nieuwe magazijnbalg voorkomt beïnvloeding van de wind uit de aanwezige balgen bij gebruik van het pedaal, wat aan te bevelen is. Ik adviseer daarop positief. De balg wordt geplaatst in de toren. Een aandachtspunt is de eigendomssituatie. Als de toren eigendom is van de burgerlijke gemeente, is afstemming over de plaatsing van belang.
5. Ik adviseer positief op het delen van de grote luiken, mits het materiaalverlies zo bescheiden mogelijk is. Ik adviseer daarvoor een voorschrift in de vergunning op te nemen.
6. Ik adviseer positief op het nieuwe pedaalkoppel en registermechaniek, mits het bestaande materiaal zo weinig mogelijk wordt gewijzigd. Ik ontvang hiervoor graag ter advisering een technische tekening

voorafgaande aan de uitvoering en adviseer hierover een voorschrift in de vergunning op te nemen.

7. Ik adviseer negatief op het aanbrengen van nieuwe registerplaatjes in de stijl van 1812. Ik adviseer te kiezen voor nieuwe plaatjes waaraan duidelijk zichtbaar is dat het pedaalwerk een toevoeging uit 2022 is aan het werk van 1812.

Met betrekking tot de opvolging van de vergunningsvoorwaarden van fase 1 uit 2018, over de schilderwerken, voer ik graag binnenkort met u op locatie het gesprek. Daarvoor is inmiddels een afspraak gemaakt.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij '*Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten*' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de minister van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,